

Žák s PDA v prostředí běžné třídy

Julius Bittmann

Základní charakteristika

- ▶ PDA - Pathological Demand Avoidance - odmítání jakýchkoli nároků a požadavků
- ▶ Nová subdiagnóza PAS, v praxi se s ní setkáváme od roku 2010, první publikace již v 80. letech v USA (pervazivní vývojová porucha odlišná od PAS)
- ▶ Není zařazena v DSM V, pouze existuje jako subtyp
- ▶ V budoucnu nebude nejspíše samostatnou diagnózou, určitě ne v DSM V nebo MKN 11
- ▶ V současné době má SPC Nautis v péči zhruba třicet klientů
- ▶ Diagnostický závěr se často odvíjí od subjektivních zkušeností lékaře / psychologa

Základní charakteristika

- ▶ Evidujeme nevyrovnaný vývojový profil v oblasti komunikace a sociálních dovedností, fyzická neobratnost, opožděný vývoj hrubé motoriky, lehké neurologické obtíže
- ▶ Minimální obtíže v pragmaticce, jazykové opoždění, rychle je však dohání, oční kontakt bez obtíží
- ▶ Od batolecího věku první příznaky, empatictí, chybí identifikace se skupinou, touží po obdivu, nemá hranice, chování bez zábran, agrese, nepřiměřenost chování, neuznávání autority, přesto vyhledává spíše dospělé
- ▶ Silná podoba s disociální poruchou / poruchou chování (zisk x „nech mě“)
- ▶ Na rozdíl od dětí s PAS je časté hraní rolí, symbolická hra, role učitele, policisty

Základní charakteristika

- ▶ V praxi jsou tyto děti sociálně úspěšnější ve srovnání s jinými klienty, charismatičtější, jsou zdatní manipulátoři (na rozdíl od AS)
- ▶ Zvýšená míra hypersenzitivity x prostředek k vyhýbavému chování
- ▶ Zvýšená míra úzkostnosti
- ▶ Výrazná emoční labilita, potřeba mít věci pod kontrolou
- ▶ Oproti jiným klientům jsou značně úzkostní
- ▶ Máme dvě možnosti terapeutické rozvahy

Praxe v občasném rozporu s teorií

- ▶ Chování je jasně vázáno na konkrétní osobu, jsou schopni se výtečně přizpůsobit
- ▶ Je třeba okamžitě nastavit pevná, jasná, přehledná pravidla
- ▶ Mají silné tendence k vyhýbavému chování - to je priorita a primární zájem - vyhnout se!
- ▶ Mají konstruktivní plány (terapie, vzdělání, změna chování, zájmy), velmi dobře a reálně zformulovaný vývoj x AS se silnější symptomatikou neumí pracovat se strukturou
- ▶ Nejsou schopni záměry naplnit, vše v rovině teorie, slibů, odkládání
- ▶ Pozor na podlehnutí charismatu (pochvala od klienta, rodiče), pravidla se později nastavují extrémně obtížně

Praxe

- ▶ Převaha chlapců (10:2)
- ▶ Základní vzdělání, učební obor
- ▶ Rozpor mezi intelektovou stránkou a dosaženými výsledky
- ▶ Silná agrese nepřiměřená podnětu
- ▶ Rodiče jsou vždy terčem fyzické agrese
- ▶ Rodiče nejsou schopni nastavit jedinci hranice!
- ▶ Dítě tudíž plně využívá poskytovaného prostoru
- ▶ Klienti často plně věří své verzi popisu kontextu, navzdory důkazům, svědectví...
- ▶ Častá hospitalizace, obtíže ve škole, střety s vrstevníky i pedagogy, doma s rodiči, sourozenci

Terapie

- ▶ Terapie úzkostného prožívání
- ▶ Práce se strukturou
- ▶ Snížení nároků a plánů (škola - úprava organizace výuky, za účelem prevence přetížení opouští třídu)
- ▶ Terapie problémového chování
- ▶ Návčky sociálních dovedností (lépe fungují s dospělými než vrstevníky)

- ▶ Permanentní snaha odvést pozornost, vylouvání, únava, vyčerpání, objektivně platná, avšak zneužívaná
- ▶ Odměnový systém méně funkční, rodičům se nedaří jej udržet v nastavených parametrech

Klienti

- ▶ Jindřiška (2011) - Praha
- ▶ Ondra (2012) - Praha
- ▶ Tadeáš (2014) - Rakovník
- ▶ Jirka (2018) - Liberec
- ▶ Jonáš (2021) - Praha

Děkuji za pozornost